

84(2=41-2)/52
17912

А. С. ПУШКИН

БАЛЫК ЛА БАЛЫКЧЫ
КЕРЕГИНДЕ ЧӨРЧӨК

ОБНАЦИЗДАТ 1949

80685

63767

0

Горно-Алтайская Область
* БИБЛИОТЕКА *

Handwritten scribbles in blue ink, possibly representing a signature or initials, located in the center-right area of the page.

А. С. ПУШКИН

БАЛЫК ЛА БАЛЫКЧЫ КЕРЕГИНДЕ ЧӨРЧӨК

49

Горно-Алтайская Областная
* БИБЛИОТЕКА *

Горно-Алтайск
ОБЛНАЦИЗДАТ
1949

1956
Июль 63767

80685

84 (2 = 4 + 1. 2/52-45
П 913

5-ПАС-515

Балык ла балыкчы керегинде чөрчөк

Көк талайдын сыранай жаказында
Кары жазы Jede берген,
Эмеген өбөгөн журтап жатты.
Олор экү туйла одус үч жылды
Эскизи жеткен Jer турада
Экү журтап өткурип салды.
Карыган өбөгөн шүүндү
Балык тудуп жүрер болды,
Карыган эмегеннин ижи
Учук ирип отурары болды.
Бир катап өбөгөн шууниле
Талайды шууп ийерде,
Талайдын балары келди,
Экинчи катап шууп ийерде,
Талайдын өлөни келди,
Учинчи катап шууп ийерде,
Шууниинде жапыс балык келди.
Ол тегин балык эмес,
Алтын кайзырыкту болды,
Кижини үниле эрмектенип,
Карыган өбөгөннөн жайнап сурады:

„Слер, карыган өбөгөн,
Мени талайыма ойто божодыгар.
Мен бойымның учун слерге
Баалу немеле төлөөрим.
Керекле деген немеңди
Кеминен ажыра берерим“.
Карыган өбөгөн одус үч жылга

Талайдаг балыктап жүрелө,
Балык эрмектенгенин укпаган учун,
Богоно сөөги борт эдип,
Алан кайкап турала,
Алтын кайзырыкту балыкты
Талайга ойто божодып ийди.
Кийининег ары бойынын
Килеген сөзин айдып турды:
„Кудайла бар, алтын балыгаш,
Меге сенег неме керек жок;
Ары ойто көк талайга
Барып табына жүр, көркиек“.
Өбөгөн айылына жанып келип
Эмегенине жаан кайкалды куучындады:
Мен бүгүн бир балык туттым.
Ол балык тегин эмес,
Алтын кайзырыкту балык болды;
Кижичилеп эрмектенди,
Ойто көк талайына суранды,
Божоткон учун меге
Нениле сурагадый болзом
Тутагы жогынаг береечи болды.
Мен дезе неме аларынаг
Айдары жок жалтаыдым
Алтың кайзырыкту балыкты
Көк талайына ойто божоттым“
Карыган эмеген өбөгөндү
Аайы жок арбай берди:
„Сениң, кулугур, тенегинди!
Балыктын бергенин алып болбодың!
Оноң тоскуур алзаң кайдат,

Бистийи жарылып калганын билбединг бе?
Карыган өбөгөн арбышка чыдабай,
Көк талайга ойто барды.
Араайын ойногон талайга једип,
Алтын балыкты кычырып турды.
Балыгаш талай јаказына келип,
Карыган өбөгөннөн сурап турды:

„Карыган өбөгөн, слерге
Не керек блуп туры?“
Ого карыганак бажырып
Амадаган сөзин айдып туры.
„Бастыра балыктардын јааны,
Бир јакшыгар јетиригер.
Менин карыган эмегеним
Мени аайы јок арбанып адылды:
Бистинг сок јаңыс тоскуурыс
Јарылып, керегиненг торт чыкты,
Айдарда менин эмегениме
Јаны тоскуур керек болды“.
Алтын балык каруун,
Өбөгөнгө айдып турды:
Карыган өбөгөн, кунукпай,
Айылыга ойто јана бер.
Слердин айылыгарда тургузала
Јаны тоскуур болор.“

Карыган өбөгөн јанып келзе,
Эмегенде јаны тоскуур болды.
Карыган өбөгөнгө эмеген
Алдындагызынанг тын арбанды
„Сен, тенек, тоскуур сурап алдын!

Тоскуурда сен жакшы нени көрдин!
Ойто балыкка бар, тенек,
Бажырып, тура сурап ал”.

Карыган өбөгөн арга жокто
Көк талайдын жаказына барды.
(Көк талай боромтый берди),
Балыкты өбөгөн кычырды,
Алтын балык чыгып келип,
База ла өбөгөннөн сурады:
„Карыган өбөгөн, слерге
Не керек болуп туры?“
Өбөгөн ого бажырып айдат:
„Бастыра балыктардын жааны,
Бир жакшыгар жетиригер,
Менин карыган эмегеним
Алдындагызынаг тын арбанат,
Меге карыган өбөгөнгө
Амыр сыраңай бербейт:
Чугулчы карыган эмеген,
Тура керексип сурайт“
Алтын балык карыган өбөгөнгө
Лаптап каруун айдып турды:
„Карыган өбөгөн, кунукпай,
Айылына ойто жана бер,
Канайдар база слерди,
Тура слерде болгой“—деди.

Карыган өбөгөн ойто бурулып,
Жер туразы жаар базып жатты,
Ажыктап лаптап көргөжин,
Жер туранын орды да жок болды.

Онын ордында турган тура
Эки кат жаан көзнөктү,
Черетеген кирпич трубалу,
Белен чирибес дуб агаштан
Эткен төс каалгалу
Айдары жок жакшы болды.

Карыган эмеген көзнөк алдында
Атыйланып отуруп алган
Карыган өбөгөнди көрүп ийеле
Байагызынан тын арбанды:
„Сен тенек, кулугур!
Тураны сен сурап алдың!
Ойто бурулып, балыкка бажыр:

Тегин крестьян уй кижиге болбозым.
Ады-чуу жайылган,
Укту дворянка болодым.“
Карыган өбөгөн үчинчизин
Көк талайга базып жетти.
(Көк талай токынабай жатты).
Балыкты өбөгөн кычырды.
Алтын балык чыгып келип,
База өбөгөннөн сурап турды:
„Карыган өбөгөн, слерге
Не керек болуп туру?“
Өбөгөн ого бажырып айдат:
„Бастыра балыктардын жааны!
База жакшыгар жетиригер.
Менин эмегеним алдындагызынан

Там тыныда жууле берди,
Карыган мен — өбөгөнгө,
Амыр сыранай бербейт:
Тегин крестьян уй кижн
Болбоско турым деп айдат,
Ады-чуу жайылган,
Укту дворянка болорго жат.“

Алтын балык карыган өбөгӧнгө
База да каруун айдып турды:
„Карыган өбөгӧн, кунукпай,
Айылыгарга ойто јаныгар,
Сурагыгар слердин бүдер.“

Өбөгӧн эмсегинине јанып келди,
Өргӧо турганын кайкап көрди.

Киш терези тон кийген,
Бажына алтын бөрүк кийген.
Мойнына жемчуг јинји салынган,
Колында алтын јүстүктү,
Будында кызыл сапогту,
Аайы јок атыйланып,
Карыган эмегени кирнестеде турды.
Онын алдында уккуры сүреен,
Көдөчилер, јалчылар туруп јатты.
Ол дезе олордыг чүрмежинеш.
Тудуп алып искеп турды
Карыган өбөгөн эмегенине
Базып келип, јалынды:
„Эзен, абакај-сударыня,
Укту-төстү дворянка!
Эмди сениг керексигенинди
Јеткил бүдүрген болбойым?“ — деди.
Эмеген өбөгөнгө адылып,
Оны бойынан ырадып,
Конюшняда иштеерге ийе берди
Бир недеде өткөн соғында,
Экинчизи келип база өтти.
Эмеген алдындагызынан артык
Јуулип, өбөгөнди амыратпады.
Базала катап көөркийди
Балыкка бар деп ийип турды:
«Мен ату-чуулу, укту
Дворянка болбойтом,
Бир де јерде камаазы јок,
Каан болуп јуртайтам“ — деди.
Јалтанып өбөгөн коркыган байынча

Эмегенине удур айдып турды:
«Сен эмеген, канайтын,
Корон жийле, жуулдин бе?
Жаныс та алтап билбес бойыңча,
Жакшы эрмектенип болбос бойыңча,
Буткул каанның тергезинде,
Уйатка калатан эмтирин“.
Карыган эмеген аайы жок
Атыйланып ачынып чыкты,
Карыган өбөгөннүн Жаагына
Алакандап ийеле, айтты:
„Сен мениле, укту дворянкала,
Крестьян кеберинди билинип тура,
Чечеркежер учурын бар ба?
Сени жөплө ийип турганда,
Талайга мойнобой бар,
Барбай мойноор болзон,
Албанла жединип апарар“.
Карыган өбөгөн арга жокто,
Талай жаар ууланып басты;
(Көк талай карара берди).
Талай жаказына өбөгөн келип,
Алтын балыкты кычырды.
Алтын балык чыгып келип,
Карыган өбөгөннөн сурады:
„Карыган өбөгөн, слерге
Не керек болуп туру“
Өбөгөн ого бажырып айдат:
Бастыра балыктардын жааны,
Жакшыгарды база жетиригер!
Менин карыган эмегеним

Укту-төстү дворянка болбой,
Бир де немедең камаазы жок,
Каан болотом деп атыйланды.
Алтын балык өбөгөнгө
База да каруун берди:
«Карыган өбөгөн, кунукпай,
Айылыгарга жана беригер.
Кем жок! Слердиң эмегенигер
Каан болгой ок,»—деди.

Карыган өбөгөн ойто
Эмегенине жанып келди,
Оның алдында каан өргөөзи
Тенкейип калган туруп жатты.
Ол өргөөниң ичинде
Каан болуп калаптанып,
Столдо отурган эмегенин
Карыган өбөгөн көрүп алды.
Оның алды, кийининен
Бояр ла дворяндар жүрүп турды.
Заморский¹ аракыдан
Ого салып берип турдылар,
Ол десе аракы ичип,
Печатный пряниктен² жип отурды,
Ай малтазын жардына салынган
Коруучылар оны айландыра турды,
Карыган өбөгөн көргөн жерде,
Кут чыкканча корко берди.
Карыган эмегенин³ будына

¹Заморский аракы—Талай ары жанынан, гран ары жанынан экелген аракы.

²Печатный пряник—Журукту кепке салып, быжырган пряник.

Бажырып, мынайда айтты:
«Эзен, күкүрттий казыр каан!
Эмди слердин керексигенигер
Будуп, санаагар жарыган болбой?»
Карыган эмеген кылчас та этпей,

Көстөн кедери апарзын деп,
Кыйбас жакылтазын берип турды,

Жакаруны уккан жерде,
Боярлар ла дворяндар жүгүрүп келип,
Житкелеп өбөгөнди сурди.
Эжикке дезе ай малталу
Коруучылар жүгүрүп келди.

Чыгып жаткан өбөгөнди
Арайла малтала чапкылабады.
Улус өбөгөнди көрүп,
Мынайда айдып каткырышты
„Күүн көрүп жүрүп,
Алганын сенин ол, тенек!
Бойыннын чанагына отурбаска,
Озолодо сеге үредү болор“.

Бир недеде өткөн сонында,
Экинчи недеде келип база өтти.
Карыган эмегенек дезе
Алдындагызынан артык жүүлди:
Карыган өбөгөнди экелзин деп,
Жалчыларын ийип турды.
Олоры апшыйакты табала
Жединип алып экелип берди.
Карыган эмеген өбөгөнгө
Мындый жакылтазын берип, айтты,
„Барып, балыкка бажыр:
Кайда да камааны жок,
Каан болор күүним жок,
Тенис талайда журтап,
Талайдын ээзи болотом,
Алтын балык бойы меге
Элчи болуп жадып турзын“.

Карыган өбөгөн удур айдан десе,
Тили жетпес кирелү болды.
Барбай, мойноп ийеин десе,
Кучи жетпегедий болуп турды,
Арга жокто көк талай жаар,
Уланып өбөгөн барып жатты.
Көрүп турза: көк талайда
Кара жоккон болуп жатты;
Чуулчы толку көдүрилип,
Жаратка чыгара согулып жатты
Аайы жок ачынгандый,
Айдары жок огуруп турды.
Жаратка өбөгөн базып келип,
Алтын балыкты кычырып турды,
Балыгаш удур чыгып келеле,
Манайда өбөгөннөн сурады:
„Карыган өбөгөн, слерге
Не керек болуп, туру?
Өбөгөн ого бажырып айдат:
„Бастыра балыктардын жааны!
Жакшыгар меге жетиригер.
Бу мындый каргышту кадытты
Канайтсам, меге жакшы болор?
Каан болор күүни жок,
Тенис талайда журтап,
Талайдын ээзи болотом дейт,
Слерди бойыгарды онын айылында
Элчи болуп иштезин дейт“
Алтын балык өбөгөнгө
Бир де сөзин айтпады.
Куйругыла сууны шабылай согола

80685

Талай теренине жүре берди.
Өбөгөн каруун сакып,
Талай жаказында узак турды.
Балык ойто келбесте,
Өбөгөн эмегинине жанып жетти.
Сойто жанып келерде,
Озогы жер туразын көрди;
Карыган эмеген бозогодо отурды.
Жанында жарык тоскууры жатты.

1966
Ибр 63767

Горно-Алтайская Область
* БИБЛИОТЕКА

Ответственный за выпуск С. КАТАШ.

Сдано в набор 28.X 1949 г. Подписано к печати 17.X
1949 г. Формат бумаги 60 x 84 1/16 л. Печатных листов 0,74.
Учетно-авторских листов 1. В печатном листе 41.000 знаков.
АН 13023. Заказ 3515. Тираж 2000.

Типография изд.-ва газ. «Бийск. рабочий», г. Бийск, Советская, 6.

КНИГА ДОЛЖНА БЫТЬ
ВОЗВРАЩЕНА НЕ ПОЗЖЕ
УКАЗАННОГО ЗДЕСЬ СРОКА

Колич. предыд. выдач _____

Баазы
Цена

50

ак.
коп.

А. С. Пушкин

Сказка о рыбаке и рыбке

на алтайском языке